

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele v državnem zboru zastopane.

Kos XXVI. — Izdan in razposlan dne 18. avgusta 1877.

68.

Ukaz ministerstev za notranje reči, trgovino, poljedelstvo, finance in deželno bran dogovorno z državnim vojnim ministerstvom od 2. julija 1877,

s katerim se izdajó obrtniška in varnostno-policijska določila za izdelovanje raznesil in za trgovino z raznesili.

Splošna določila.

§. 1. Predmet tega ukaza so tista raznesila (raznesljive tvarine), ki niso podvržena državní samoprodaji, katerih izdelovanje in prodajanje torej ní pri-
držano edini državní upravi.

§. 2. Raznesila, ki sestojé iz skladnih delov smodnika ali strelnega prahu (solitra, žvepla in oglja), ali ki so namenjena ali porabna v to, da se z njimi strelja iz strelnega orožja, bodo tudi po zdaj podvržene samoprodaji smodnika.

§. 3. Je li kateri preparat ali ní predmet državne samoprodaje, to spravlja na dan preskušnja tehničnega in administrativnega vojnega komiteta v domembi s c. kr. tehnično visoko šolo na Dunaji.

Ta preskušnja bodi uravnana po vodilih v dodatku tega ukaza (lit. A) razloženih ter naj sega na to,

1. sme li se dotični preparat z ozirom na varnost pripustiti v trgovino sploh in za železnocestno vožnjo posebej,

2. je li z njim ravnati po varnostnih propisih za črni smodnik ali po določilih pričujočega ukaza,

3. je li v obliki, v kateri je predložen, šteti za strelivo (municijo) in zlasti za prepovedano strelivo, naposled,

4. morajo li — kar se tiče ravnanja s tem preparatom — nastopiti še drugi varnostni propisi, kateri že zdaj veljajo ali ki bi se še le izdati imeli.

§. 4. Raznesila, kakor tudi njih vrste smejo se samo tedaj narejati, rabiti ali prodajati, če se je izreklo, da so pripuščena.

Izumlje se samo poskusna nareja s tem namenom, da bi se pripuščenje izprosilo, po tem napravljanje takih tvarin v kemijskih laboratorijih in javnih učiliščih.

Pripustitev narejanja veljá samo za tisto osebo ali podjetje, katera si ga je izprosila.

§. 5. Kdor hoče izprositi, da bi mu se kaka raznesilna tvarina pripustila, naj svojo prošnjo z natančnim popisom preparata in njegovega proizvoda vpoloží pri c. kr. ministerstvu notranjih rečí, katero jo pošlje c. kr. državnemu vojnemu ministerstvu, da napravi gori omenjeno preskušnjo (§. 3).

§. 6. V ta namen naj prositelj avtentičen vzorec svojega preparata oddá v tisti množini in ondukaj, kolikor in kamor mu povprašani tehnično-administrativni vojni komitet poreče, naj temu komitetu donese vse predloge o preparatu, katere bi še potreboval, ter vplača mu 500 gl. takse v založbo troškov preiskovanja.

Preskušnja se storí na to po §. 3 in poročilo o preskušnji se pošlje na državno vojno ministerstvo in ono ga odpravi na ministerstvo notranjih rečí.

§. 7. Na podlogi tega poročila in mnenja določi — če preparat ní podvržen samoprodaji za smodnik — c. kr. ministerstvo notranjih rečí dogovorno s c. kr. trgovinskim ministerstvom o pripustitvi raznesila in o uvetih ali pogojih te pripustitve.

V slučaji pripustitve daje se prositelju dovoljenje raznesilo narejati, prodajati ali prevažati, in to tudi po železnicah ali brez porabe železnic in ob enem se ustanavlja, bodo li gledé tega raznesila — po tem, kakoršno je, — veljala varnostno-policijska določila tega ukaza ali pa propisi na to stran za črni smodnik dani, dalje imajo li se na eno ali drugo stran izpolnjevati še posebne naredbe opreznosti ali previdnosti, naposled če je raznesilo v obliki, v kateri je bilo predloženo, šteti za strelivo in zlasti za prepovedano strelivo in je torej ali ní podvrženo propisom v tem oziru danim.

§. 8. Obrtniško narejanje in obrtniško prodajanje raznesil izrekuje se na podlogi §. 30 obrtnega reda za koncesijoniran obrt.

Koncesija (dopustilo) ne more se podeliti kakor edino po meri uvetov, ki se postavijo v pripustilnem dovoljenji.

§. 9. Raznesilni preparati, ki se vvažajo na ozemlje v državnem zboru zastopano, podvrženi so propisom tega ukaza razen določil, ki se tičejo narejanja ali izdelovanja.

§. 10. Vojaško oblastvo sme izimkoma za svoje namembe od posameznih določil tega propisa odstopiti in drugače ravnati, kolikor bi to iz vojaških ozirov bilo neogibno potrebno ter bi se brez opasnosti za varnost osebe ali svojine smelo.

Posebna določila.

I. Narejanje raznesíl.

§. 11. Po obrtniško izdelovati raznesíla naj se dopušča samo takim ljudem, kateri imajo svojstva po obrtnem redu zahtevana.

Kdor hoče sam osebno raznesíla delati ali tehnično vodstvo takega dela prevzeti, mora vrh tega izkazati s spričevalom, da ima dotične kemijske znanosti in da je najmanj eno leto v podobni fabriki delal.

§. 12. Za fabriko, v kateri se hočejo delati raznesilne tvarine, potrebno je odobrenje obrtovne neprave ali osnove po III. poglavji obrtnega reda od 20. decembra 1859.

V dotični prošnji je povedati, koliko največ (maksimalno) se bode te tvarine na leto narejalo ter pridjati podatke in črteže v podrobnosti, ki še tičejo kraja, kjer bode fabrika, nje naprave, uredbe in vršitve dela (§. 34 obrtnega reda).

Odobrenje obrtovne naprave sme se podeliti samo po opravljenem izročnem (ediktalnem) postopku, po zaslišanji posebnih zvedencev in držječ se naslednjih določil.

Ako taka fabrika zahteva porabo vode, naj se izpolni, kar določa postava o vodnem pravu.

§. 13. Prostornosti fabrike za raznesíla naj sestojé iz več skúpin:

Ena skupina naj bodo prostori, v katerih se delajo raznesljivi (razpočljivi) preparati, druga naj bodo prostori, v katerih se iz teh preparatov narejajo raznesíla, in prostori, v katerih bi se morebiti patrone delale in zavijale, naj bodo tretja skupina.

Poslopja vsake iz teh skúpin morajo biti najmanj po 50 metrov eno od drugega oddaljena.

Hranišča (magazini) gotovih raznesíl so četrta in naposled poslopja ljudém v stanovanje peta skúpina.

Obe poslednji skupini morata ena od druge, in pa od poslopij ostalih skúpin najmanj po 200 metrov oddaljeni biti.

Posamezni predmeti 4. skupine (hranišča ali magazini) morajo, če držé po 2000 kilogramov, najmanj 100 metrov, a če držé do 10.000 kilogramov — in čez to ne sme nobeden držati, — najmanj 200 metrov drug od drugega oddaljeni biti.

Posamezni predmeti prvih štirih skupin morajo biti odločeni eden od drugega in z nasipi iz zemlje po §. 16 obdani.

§. 14. Za napravo fabrike raznesljivih tvarín merodavno je to, koliko daleč je kraj ali prostor, kateri se izbere za-njo, od sosednjih predmetov, ki bi v slučaji razleta (eksplozije) v nevarnost prišli.

Sosednji predmeti, kateri so v nevarnosti, delé se z ozirom na razsežnost nevarnosti na dva razreda.

V I. razred spadajo: podjetnikova poslopja, ki se ne štejejo k fabriki, po tem poslopja, katerih lastniki so dali svoje pismeno privoljenje, in take poti in ceste, po katerih se malo hodi.

V II. razred gredo: vse druge hiše, v katerih ljudje stanujejo in v nevarnost pripravljena poslopja, dela in naprave železnice, vodne poti, po tem državne, deželne in okrajne ceste in poti, po katerih se močno hodi, sploh vsi tisti predmeti, gledé katerih utegne kaka nesreča postati razsežnejša.

Kraj za tiste fabriške prostorije, ki imajo razletljivih (eksplozivnih) tvarin, mora od predmetov I. razreda najmanj po 500 metrov, od predmetov II. razreda pa najmanj po 1000 metrov oddaljen biti.

§. 15. Vsa poslopja, v katerih se ima eksplozivnih tvarin, morajo biti iz lahkega lesa narejena in s krovnim klejem ali podobno lahko robo pokrita.

Kamenje se sme rabiti samo v podzidje, kovinski deli samo v zapiro pri durih in oknih, morebiti tudi za strelovod.

Ako je zarad krajevnih razmerov potreba strelovodov, držati se je na to stran tistih propisov, ki veljajo za strelovode na hraniščih smodnika in streliva.

Ako se hočejo streha in stene poslopju s kako barvo namazati, sme se samo svetla ali jasna barva vzeti.

Prostorije, v katerih se delajo patrone, morajo biti izmerjene samo za po 2 ali po 3 delavce.

§. 16. Poslopja, v katerih se pripravljajo eksplozivne tvarine, morajo ali z močnim zemeljnim nasipom, ki seza strehi do slemena, obdana biti, ali pa primerno v globini stati.

Teme (krona) tega nasipa bodi najmanj en meter široko, obronki (pristranki) naj bodo obrasteni in podnožje naj za en meter najmanj odstopi od vnanje stene poslopja. Poslopja za posamezna pripravljala dela naj bodo s podobnimi nasipi eno od drugega odločena.

§. 17. V poslopih, v katerih se delajo eksplozivne tvarine, morajo tla (pod) biti gosta in brez uporabe kamenja ali kovine narejena in, če je eksplozivni izdelek tekoč, posuta s kremenito peno ali pogrnjena s pogrinjali iz kavčuka ali gutaperče, ki jih je treba od časa do časa, a če se je kaj raznesilnega olja razlilo, pri tej priči obnoviti, oziroma očistiti.

§. 18. Po vseh poslopih, v katerih se razletljive reči narejajo ali podelujejo, naj se kuri ali greje samo s toplo vodo, a ogenj mora zunaj nasipa biti.

Brez takih kurilnih naprav ne sme biti noben tistih prostorov, v katerih se nitroglicerín nareja ali podelava in naprave te se morajo vsegdar skrbno vzdržavati.

§. 19. Fabriški prostori, ki hranijo v sebi eksplozivnih tvarin, naj se ko nastopi tmina, — osvetljevajo samo z laternami, ki se odzunaj obešajo na okna dobro s steklom zatrjena.

Po noči sme v te prostore samo v sili in sicer le kemik (ločbar) z varnostno svetilnico stopiti.

§. 20. Vse dovodne cevi fabrike za raznesila morajo biti kolikor je moči pokvare ovarovane ter tako narejene, da jih je lahko ogledati.

§. 21. Po poslopih, v katerih se raznesila delajo, ogibati se je, kolikor se more, votlih posod iz stekla, kamena ali ila, po tem iz kovine razen svinca. Marveč naj bode tako posodje iz lesa, kavčuka i.t.d.

Reči, ki ne spadajo neposrednje k izdelovanju, a zlasti reči iz kovinskih delov sestavljene prepovedano je prinašati v taka poslopja.

§. 22. Najostreje je prepovedano tabak kaditi v prostorih za izdelovanje raznesil določenih, kakor tudi storiti v njih katerokoli zastran ognja nevarno djanje. V vse imenovane prostore sme se iti samo z obutalom, ki nima železnega okova.

§. 23. Tvarine, ki se v nekih okolnostih utegnejo same uneti, kakor oglje iz drv, mastno tulje, mastni bombaž ali pavola i.t.d. morajo se kolikor je mogoče oddaljiti od prostorov, kjer se raznesila delajo ali hranijo.

Ako je pri mašinskih delih, pripravah i.t.d. treba rabiti takih tvarin, naj se zgodí z opreznostjo takó, da se ne vnamejo same od sebe.

§. 24. Kadar je na ali v fabriškem poslopji, v katerem je kaj eksplozivnih tvarin, treba kaj narediti ali popraviti, morajo se te tvarine poprej skrbno iz poslopja spraviti.

§. 25. Kjer se raznesila delajo po nitrácii, mora biti potrebnih aparatov (priredov), s katerimi se omogoči krepko ohlajanje tvarin, v njih vzajemno na se delujočih, in mora biti torej poskrbljeno, da bode vsak čas zagotovljena dovoljna množina primerno mrzle vode za ohlajo.

§. 26. Razvijanje toplote med nitracijo naj se na tanko prigleduje in v ta namen mora najmanj en toplomer vedno tičati v nitracijski posodi takó, da je precej mogoče s toplomera čitati toplino njene vsebine.

Pri takih aparatih, v katerih se po več nego 5 kilogramov nitroproduktov na enkrat nareja, mora biti krepko delujoča mešalnica, da toploto, katera se po lokalni kemijski reakciji razvezuje ali prosti, kolikor je mogoče hitro po vsej masi razdeljuje.

Enake priprave naj bodo povsod, kjer se v teku fabrikacije utegne nevarno razvijanje toplote prigoditi, tako zlasti pri ločitvi in pri prvem izpiranju nitroproduktov.

§. 27. Nitracijo sme voditi samo kemik, kateri daje odgovor za strokovni izvod dela, sosebnó pa za izdatno hladitev in mešatev.

Mnoštvo sirovine, katero se vnaša v solitreno kislino, prilično uravnujoč ter učinek mešatve in hladitve primerno povekušo naj kemik ta proces kolikor je moči vedno drži v tistih mejah, da ne bode nobene nevarnosti, a če se iznenadi začne razvijati toliko toplote, da se je bati eksplozije, naj ves tičaj (celo šaržo) hitro napelje v veliko množino vode; za to mora vsegdar na ponudo biti velika zaloga vode v primernih posodah.

§. 28. Vsak nitroprodukt je — predno se dalje porabi, — skrbno izprati ter očistiti vsakega najmanjšega ostanka kislín.

Nepopolnoma razkisljeni nitroprodukti ne smejo ni v aparatih, ni nikjer drugod ostati ali podelovati se.

Kadar se poslednji tičaj za tist dan odpustí iz aparatov, treba jih je vselej z vodo dobro izmiti.

Kisla voda, ki ostane po izpiranju in oplakovanju, naj se takó odpravlja, da ne bode nikake škode za ljudi, živali in kar je vsejanega in zasajenega.

§. 29. V eni nitracijski posodi se ne sme nikoli po več nego 500 kilogramov solitrenih spojín na enkrat (v eni operaciji) narediti.

§. 30. Dopuščena maksimalna temperatura pri nitraciji ravná se po vrsti nitroprodukta, kateri se nareja, in po načinu, kakó se nareja.

Zlasti kar se tiče nitracije glicerina in o nadaljšnjem podelovanju nitroglicerina (raznesilnega olja) ne sme toplina sirovine nikdar čez 30° C. k višku in pri podelovanju nikoli pod + 12° C. pasti.

§. 31. Nitroglicerín (raznesilno olje) sam na sebi ali raztopljen v kako tekočino ne sme, ker je prenevaren, nikdar v trgovino priti, marveč se mora, če se hočejo iz njega narediti raznesila, pomešati z drugimi priličnimi tvarinami, da postane manj nevaren ali opásen.

§. 32. Za napravo raznesil iz nitroglicerina potrebne tvarine, da ga vsrkajo v se, niso podvržene posebnim propisom, če niso razletljive ter se ne vnemajo same od sebe.

Ako so pa take vpojne tvarine razletljive ali razpočljive, tedaj veljajo za-nje po njih svojstvu ali varnostni propisi, dani za črni smodnik ali pa določila tega ukaza.

§. 33. Vpojne tvarine, ki se v nekih okolnostih lahko same vnamejo, kakor oglje iz drv, posušena drva i.t.d., morajo se, če imajo čez 500 kilogramov teže, spravljene imeti najmanj 200 metrov proč od tistih prostorov, kjer se raznesila delajo ali hranijo. Manjše množine smejo se tudi bliže imeti v prostorih popolnem zastran ognja varnih.

Sosebno je treba take tvarine, ko se potegnejo iz peči, v katerih se ogljené ali sušé, precej spraviti v železne shrambe zraka ne propuščajoče ter vsaj 3 dni v njih pustiti, predno se porabijo.

§. 34. Vpojne tvarine za nitroglicerin morajo biti osamljene od vseh tujih teles, katera bi po mehničnem ali kemijskem učinku utegnila napraviti razpok (eksplozijo).

Pri narejanji ne sme se vpojni tvarini primesiti nikdar več raznesilnega olja, nego se še gotovo popiva ob različnih temperaturah zraka in razmerih njegove vlažnosti tudi pod precejšnjim mehničnim tlakom.

§. 35. Raznesilno olje naj se z vpojno tvarino v posodah iz svinca, lesa, kavčuka ali gutaperče pomešava ali z rokami ali pa s takim orodjem, ki ima mehko (prožno) povlako. Mešanina v namenu gori povedanem naj se po večkrat pod voljnim pritiskom premane s sítí iz žolto-medene žice.

§. 36. Preparati nitroglicerina se morajo, da smejo priti v trgovino, podelovati v tistih oblikah in zavijalih, ki so bile propisane v pripustnem izrečlu.

Vsak ovitek je od zunaj obeležiti s fabriškim znamenjem ter se mora pristaviti, katere vrste je zaviti preparat.

Praviloma naj se preparati samo z rokami podelavajo; raba mašin potrebuje dovoljenja ministerstva notranjih reči.

§. 37. Podelavati v propisane oblike in zavitke — navadno patrone — morajo se raznesila v dobro odločenih kočah (§. 16) in ob enem ali krati morata biti pričujoča najmanj dva, a ne sme biti čez tri delavce. Nadzira naj to delo po en ali po več mojstrov patronarjev.

V eni koči patronarnici ne sme nikoli čez 60 kilogramov raznesil na enkrat v zalogi biti.

§. 38. Raznesilne tvarine se morajo po posebnih delavcih v gostih lesenih posodah, držečih po kakih 15 kilogramov nositi v patronarnice, torej se ne smejo nikdar povijati. Mojster patronar ima dolžnost, tvarine, ki mu se izročé, vselej pregledati in prepričati se, da so enakomerno izpremešane, sosebno pa, da preparati nitroglicerina niso mastni ali zmrzli.

§. 39. V posameznih patronarnicah mora vsegdar red in snaga vladati. Patronar naj zjutra vse kočé sam odpre, prepriča se o propisanem redu in kar najde napačnega, precej odpravi. V patronarnicah ne sme biti drugega orodja, nego katero se potrebuje za patronsko delo.

Nepritrjeni kovinski deli naj se nikdar ne prinašajo v patronarnico, dokler je v nji še kaj raznesil ali z njimi onesnaženega orodja.

Delavci, ki patrone delajo, ne smejo nikakor dela popuščati, da bi šli po robo, ali da bi gotove patrone oddali.

Dodelane patrone naj tudi posebni delavci v koših odnašajo v hranišče, oziroma na skladališče.

§. 40. Vsak večer se morajo vsi odpadki ali ostanki odpraviti z mize in tal, in ako so onesnaženi s prahom i.t.d. v skrinjici ali v papirji izročiti mojstru patronarju, katerega skrb bodi pokončati jih (§. 61).

§. 41. Konec vsakega delovnega tedna morajo se vse koče skrbno očistiti.

Mize in vse druge z raznesilnim oljem onesnažene priprave ali orodja je treba skrbno izmiti z jedkim natronovim lugom in mojster patronar jih mora ogledati.

Najmanj po enkrat vsak mesec se morajo tla (podi) dobri očediti in ko bi bila kje kaj raznesilnega olja vpila ali vsrkala, naj se vlije vročega jedkega luga natronovega, da ga raztvori.

Kadar je treba kako pripravo ali katerikoli predmet v delalnicah popraviti ali s kovinskim orodjem dotakniti se enega ali drugega, morajo se ti predmeti popred tudi popolnoma očediti z vročim jedkim lugom natronovim.

§. 42. V okrog ali okolje (rayon) fabrike za raznesila ali posameznih nje predmetov smejo praviloma hoditi samo ljudje, ki imajo v fabriki službo, in nadzorni organi (§. 117). Drugim osebam sme se vstop dovoliti samo skozi upravno poslopje in samo po vsakokratnem dopuščeni fabriškega voditelja.

Take obiskovavce mora, dokler fabriko ogledujejo, spremljati zanesljiv fabriški služabnik.

Okolja fistih poslopij, v katerih se podelujejo eksplozivne tvarine, in pa tistih, v katerih se take tvarine hranijo, treba je vsako okleniti z ogrado v oči bijočo in na vseh vhodih ali pristopih in na drugih pripravnih mestih naj se postavijo v opominj (svarilo) table, na katerih bodi razločno povedano, da zavod ta je fabrika raznesilnih tvarin, da je prepovedano va-njo iti in da so prepovedana djanja za ogenj nevarna.

§. 43. Ministerstvo notranjih reči sme po dogovoru s trgovinskim ministerstvom gledé določil, stoječih v §§. 13, 14, 15, 16, 31 in 36 dopustiti kake olakšice z ozirom na vrsto dotičnega raznesila, na krajevne ali druge posebne razmere.

Obrtovna naprava (osnova) ali pa način izdelovanja ne sme se predrugačiti brez posebne dovolitve pristojnega oblastva. Oblastvo naj preudari, je li potreba nove preskusbe (§§. 3 in 6) ali novega izročnega postopka (§. 12).

II. Hranjenje.

§. 44. V množini čez 3 kilograme se raznesila ne smejo nikoli spravljene imeti v prostorih za stanovanje ali prodajanje namenjenih ampak morajo se v hraniščih nalašč narejenih v zalogo devati.

Ta hranišča so ali fabriška ali prodajna ali porabna hranišča; uveti (pogoji) glede njih kraja, sestave in naprave ravnajo se nekaj po maksimalni množini raznesil, ki se imajo va-nje spravljati, nekaj po njih odstoji od sosednih predmetov (§. 14), katerim bi utegnila nevarna biti.

V nobenem hranišču ne sme biti shranjena večja množina raznesil od tiste, ki ustreza držini po oblastvu dovoljeni.

§. 45. Fabriška hranišča podvržena so, kar se tiče njih kraja, nareje in naprave, določilom za fabriške prostornosti sploh ustanovljenim (§§. 12 do 16).

§. 46. Prodajna hranišča za množine raznesil čez 3 kilograme ne smejo se nikoli postavljati znotraj kraja (sela, vasi i.t.d.), v katerem stanujejo ljudje.

Takim hraniščem ali magazinom naj kraj, kjer se postavijo, politično okrajno oblastvo po opravljeni komisijonalni razpravi z ozirom na držino in odstoj od sosednjih, v §. 14 omenjenih predmetov ustanavlja takó, da morajo

- a) prodajna hranišča za več nego 3 in do 100 kilogramov od vseh predmetov I. in II. najmanj po 100 metrov,
- b) hranišča za 100 do 500 kilogramov od predmetov I. razreda najmanj po 200 metrov a od predmetov II. razreda najmanj po 500 metrov,
- c) hranišča za 500 do 1000 kilogramov od predmetov I. razreda po 300 metrov in od predmetov II. razreda najmanj po 1000 metrov in
- d) hranišča za 1000 do 10.000 kilogramov od predmetov I. razreda po 500 metrov in od predmetov II. razreda najmanj po 1000 metrov oddaljena biti.

§. 47. Porabna hranišča (hranišča potrošne zaloge) služijo v hranitev tistih raznesil, ki jih gledé prejema opravičene osebe ali podjetja (§. 99) v večjih množinah dobé v neposrednjo porabo za obrtne ali kmetijske namene.

Gledé kraja, kjer smejo stati, podvržena so sledečim določilom:

- a) Porabna hranišča za čez 3 do 50 kilogramov morajo od vseh predmetov I. in II. razreda (§. 14) po 50 metrov,
- b) hranišča za 50 do 100 kilogramov morajo od vseh predmetov I. in II. razreda najmanj po 100 metrov,
- c) hranišča za 100 do 1000 kilogramov morajo od predmetov I. razreda najmanj po 200 metrov in od predmetov II. razreda najmanj po 500 metrov in
- d) hranišča za 1000 do 10.000 kilogramov morajo od predmetov I. razreda po 500 metrov in od predmetov II. razreda najmanj po 1000 metrov oddaljena biti.

Skrbeti je, da bodo porabna hranišča takó stala do tistih mest, kjer se bode kaj razstreljevalo, da jih pri tem razmetavane mase ne morejo zadevati.

§. 48. Politično deželno oblastvo sme dovoliti kako olakšico gledé odstoja (razdalje) hranišč, kjer bi za kako podjetje bile potrebne ter se dadó opravičiti s tem, da okolnosti kraja nevarnost zmanjšujejo.

Ako bi kdo hotel postaviti za porabo (potrošek) ali za prodajo namenjeno hranišče, ki bi držalo čez 10.000 kilogramov, potrebuje posebne dovolbe ministerstva notranjih reči, katero naj tudi vsakokratne uvete za to ustanovi.

§. 49. Manjša prodajna in porabna hranišča ali založišča, ki drže čez 3 do 100 kilogramov, smejo se narediti iz prostih suhih zabojev, ki se dado dobro zapreti in ki so od vseh strani, — zunaj tiste, na katerih so duri ali vratca, — obdani in pokriti z 1 meter debelo plastjo peska ali prsti brez kamenja. Vratca naj se obrnejo vselej na tisto stran, kamor bi bilo najmanj škode, ako bi poknilo.

Za napravo in okolni nasip večjih porabnih in prodajnih hranišč za več nego 100 kilogramov veljajo določila v §§. 12 do 16 tega ukaza o fabriških poslopih sploh ustanovljena, vendar s to olakšico, da bode za hranišča od 100 do 1000

kilogramov dovolj, če v §. 16 zapovedani zemljeni nasip na vseh tistih mestih, kjer ni in dokler ni nobene nevarnosti za sosedne predmete, s podnožjem obronka samo za 0·5 metra od hranišča odstoji ter mu je teme (krona) 0·5 metra široko.

§. 50. Tla hranišč naj bodo iz ilovice, vsegdar pogrnjena s cvilihovimi plahtami, katere se morajo, kadar je potreba, zunaj hranišča očistiti s tem, da se iztepejo in z vročim jedkim natronovim lugom izperó.

§. 51. Vsa hranišča raznesíl naj imajo dobro ventilacijo; toplina v njih ne sme prestopati 35° C. in solčna svetloba ne sme nikdar neposrednje na zalogo padati.

V vsakem hranišču mora znotraj na solnčni strani viseti toplomer in kolikorkrat se stopi v hranišče, naj se pogleda, kaj toplomer kaže, ter naj se zapiše. Odduški hranišč, ki jih je pokrivati z gostimi rešetkami iz žice, naj bodo vsegdar odprti in okna se odpirajo samo, kadar se hranišča pregledujejo, zaloga iz njih jemlje in kadar je lep suh dan. Zoper podgane in miši poprijemati se je pomernih naredeb.

§. 52. Znotraj in zunaj hranišč raznesilnega blaga naj vlada najostrejši red in snaga.

§. 53. Prepovedano je v takih hraniščah imeti razletljivih netíl, raznosnih trobek ali kopic, pokalnih preparatov ali drugih za ogenj nevarnih ali razletljivih predmetov. Izimkoma se sme z dovoljenjem političnega okrajnega oblastva v porabnih hraniščih (§. 47) do 500 kilogramov držine tudi črni smodnik hraniti vkupno z drugimi raznesíli, vendar odločen od teh z leseno pregrado.

§. 54. Zvršujoč kako delo v hraniščih dotični ljudje ne smejo pri sebi imeti reči, iz katerih se utegne ogenj vneti, in morajo se na to stran delavci, predno stopijo v hranišče, po organih za to postavljenih pregledati.

Strogo je prepovedano tabak kaditi in katero koli za ogenj nevarno djanje sploh storiti tako v samih hraniščih, kakor tudi blizu njih.

To prepoved je na primernih mestih s posebnimi svarilnimi tablami poočititi.

§. 55. Za dela znotraj hranišča naj se poleg nadzornikov jemlje samo po toliko delavcev, kolikor jih je neogibno potreba, in nikomur drugemu naj se ne dopušča, da bi v hranišče stopil. Delavci, ki naj bodo zanesljivi in krepki ljudje, morajo kakor vsak, kdor v hranišče vnide, obuti čevlje iz klobučine, katerih bodi vsak čas dovoljno število pri roki.

§. 56. Po hraniščih naj bode obtesanega lesa na ponudo, na katerega se posamezne skrinje tako zlagajo, da ne morejo zvrniti se ali pasti z njega in da more zrak do vseh strani skozi iti.

§. 57. Ako se je žaganje rabilo pri devanji v skrinje, treba ga je odpraviti iz skrinj, ko se položé v hranišče.

Ako pa vmesno polnilo sestoji iz kremenite pene, sme ona ostati.

§. 58. Posode z raznesíli napolnjene ne smejo se nikdar na tla telebiti, valiti ali pahati, niti okoli opirališča na tleh sukati, marveč jih je vselej treba z veliko opreznostjo nositi in sosebno vdarca (suña) paziti.

§. 59. V hraniščih je strogo prepovedano posode, v katere so raznesila spravljena, odpirati in zapirati, in kar si koli bodi s preparati počenjati. Železni deli se v hraniščih ne smejo nikdar trpeti.

§. 60. Posode, v katerih se je raznesilna tvarina hranila, in ki se več ne potrebujejo, treba je, če so z raznesilom kako onesnažene, na varnem in oddaljenem mestu sežgati.

§. 61. Raztresena raznesilna tvarina se mora z vso opreznostjo pobrati, na oddaljenem, zavetrenem mestu v podobi vrvice prst debele posuti in na enem konci zažgati.

Taka raznesila, ki ne zagoré, če se samo zažgó, morajo se v delih, katerih eden nima čez 100 gramov, na oddaljenem mestu uničiti s tem, da se z dotično raznosno kapico (trobko) vnamejo in poknejo.

§. 62. Hranišča raznesilne tvarine je treba zunaj mrzle letne dobe (pod 5° C.) vsak mesec po enkrat, o pravem poletji ali kadar je sicer jako toplo (čez 30° C.), vsakih 14 dni ogledavati, da se zapiše, kaj toplomer kaže, in stan hranišča, kakor tudi zaloge sploh preišče.

§. 63. Da se zvé, kakšen je preparat sam na sebi, treba je od tistih množin raznesilnega blaga, ki so že 6 mesecev v zalogi, nekaj po naključnem izboru za poskus vzeti in z mlačno destilirano vodo (če take ní, s čisto zdenčnico) izvleči. Izvleček naj se po tem preskusi s papirjem, ki se pod imenom Jodka'ium-Stärkekleisterpapier pri vsakem lekarji dobí.

V to se od zgoraj omenjenega belega reagentnega papirja, ki se v steklenici za preparate nepropustno hrani, vzameta dve progi.

Ena se pomoči v izvleček, druga pa v vodo ter se po tem obe položita na stekleno popolnem čisto podlogo.

Ako v izvleček pomočeni papir kaže violasto barvo, ki je močnejša od one, katera se kaže na drugi progi, jela se je stvar, ki se izkusi, že raztvarjati.

Ako izkus kaže, da se roba raztvarja, treba jo je po določenih priloge B pokončati.

Isto preskušnjo takih starejših zalog je treba po tem od meseca do meseca ponavljati.

§. 64. Ako se o prihodu v hranišče zapazi dihalom nadležen duh (izvirajoč od izhlapevših nitroproduktov), naj se skrinje, iz katerih ide ta duh, poiščejo, precej iz hranišča odpravijo in tudi po določenih priloge B pokončajo.

§. 65. Z lučjo sme se samo o sili v hranišča iti in le z varnostno svetilnico v roki.

Gledé takih del v ali na poslopjih ali v opravi hranišč za raznesila, da bi se kaj naredilo ali popravilo, veljá tudi v §. 24 tega ukaza dano določilo, da je treba poprej raznesilno blago v stran spraviti.

Ako ne nastopi po teh delih, kolikor se more videti, nikaka nevarnost za raznesila v hranišči hranjena, utegnejo v njem ostati; ali v takem slučaju se mora delo zvršiti pod nadzorom zanesljivega fabriškega postavljenca, ki je ves čas neprenehoma pričujoč.

III. Posode, v katere se raznesila spravljajo.

§. 66. Raznesila, če se hočejo v večjih množinah kam poslati, spravljati je v lesene skrinjice ali sodce. Takšna posoda ne sme čez 25 kilogramov raznesila v sebi imeti.

Te posode ne smejo na sebi imeti noberega kovinskega dela ter se zapirajo z lesenimi pokrovc, kateri se samo z lesenimi klini (mozniki) pritrjajo.

Orodje, s katerim se te posode odpirajo in zapirajo, mora biti samo leseno ali pa iz medi (bakra). Železno orodje se ne sme nikdar rabiti.

§. 67. Tisti prostor, kjer se v fabriki raznesila v posode devajo, mora biti vselej od drugih fabriških prostorov in od hranišč oddaljen in z zemljenim nasipom (§. 16) oklenjen.

Tudi dogotavljanje (zabijanje in plombiranje teh posod) mora se goditi v posebnem, dobro zavarovanem prostoru fabrike, ter je gledé kraja, kjer naj bode, posebno pomisliti na to, da ostane kaka mogoča nesreča osamljena.

V nobenem teh dveh prostorov ne sme čez 500 kilogramov raznesil hkrati (v isti dobi) skup biti.

§. 68. Predevanje raznesil iz posode v posodo naj se pri hraniščih v prodajo in porabo namenjenih opravlja vselej zunaj hranišča, samo pri hraniščih čez 100 kilogramov držečih se godí v prostoru od hranišča odločenem, ki je pa vendar znotraj nasipa, ter mora od hranišča odločen biti z zemelnim nasipom visine 2 metrov, širine temena 0·3 metra in naravnih obronkov.

§. 69. Preparati nitroglicerina in podobna raznesila smejo se, če niso o tem izdana posebna določila, samo v patrone s trobkami ali toki iz pergamenovega papirja po propisu §^{ta} 36 spravljati.

Take patrone morajo biti trdno zaprte, ne smejo se zdeti mastne, če jih s prstom pošlataš, in od zunaj se jih ne sme nikaka raznesilna tvarina držati.

§. 70. V skrinjicah ali sodčeki je patrone na podlogo iz kremenite pene ali žagovine polagati ter z enakim ločilom od sten in pokrova osamljati. Smejo se tudi po več skup vložiti v kartone, ki branijo, da se patrone ne premičejo v posodi in da nitroglicerina ne more ven.

Vsa polnitev naj se opravi skrbno, da bode gosta in brez otlin, da se raznesila med vožnjo ne bodo znatno tresla in mahadrata.

§. 71. Posode, v katere se spravljajo raznesila, morajo od zunaj na sebi imeti razločno in natančno oznamenilo preparata in vrste, kakor tudi ime ali firmo fabrikantovo (branilno marko ali znamko) in dan, kdaj je bila tvarina narejena.

Razen tega mora na vsaki za prevožnjo določeni posodi odzunaj razločno in dobro pritrjen biti odtisek ministerskega dovoljenja vožnje takó, da se odtisek pretrga, kadar se posoda odpre.

Naposled mora vsaka posoda na zapiri opravljena biti s plombo razločnega izraza ali tiska.

Posode se smejo samo s hladnim svincem plombirati ter je strogo prepovedano rabiti za zapiranje in oznamenjanje takih posod kako razpaljeno tvarino.

§. 72. Tudi je treba na vsako tako posodo od zunaj in to blizu zapire na očitnem ali prav vidnem mestu pritrčiti kratek poduk o tem, kako se odpira in zapira.

IV. Prevažanje.

§. 73. Raznesila v množinah čez 0.5 kilograma smejo se prevažati samo v propisani posodi (§. 71), ki se ji ne dá nič očitati, in takó, da se, kolikor je mogoče, silni udarci ubranijo.

§. 74. Manjše množine, ki so namenjene samo za preiskovanje, smejo se izimkoma drugače spravljene pošiljati, nego je propisano (§. 71). Ali v tem slučaju, če te robe ne pošilja kako oblastvo, potrebno je vselej dovoljenje dotičnega podjetja, ki vozi. Ali take za poskus namenjene množine naj se, kolikor bode moči, pošiljajo tako vložene, kakor določa III. oddelek tega ukaza.

§. 75. Nitroglicerín sam na sebi, ali raztopljen v kako tekočino sme se razpošiljati samo s posebnim dovoljenjem ministerstva notranjih reči dogovorno s trgovinskim ministerstvom in pod uveti in načini, ki jih ono za vsak slučaj posebej postavi.

§. 76. Vsaka poslatev raznesilnega blaga mora imeti spremnico (sprevódnico).

Pri takih poslatvah, ki jih sam narejavec ali koncesijoniran prodajavec v nepokvarjeni izvorni ali prvotni zapiri na vožnjo oddá, nadomešča spremnico odtisek ministerskega dovoljenja vožnje (§. 71).

Pri vseh drugih poslatvah veljá za spremnico od pošiljavca izdani nakladni list, ki ga pa mora politično okrajno oblastvo na podlogi izkazane pravice dôprejetja (§. 99) vidirati.

Nakladni listi, ki jih je kako oblastvo izdalo, ne potrebujejo tega vidiranja.

a) Prevažanje po suhem.

§. 77. Če se raznosna tvarina vozi na navadnih tovornih vozeh, mora se paziti na to, da bodo posamezne posode trdno na voz vložene in da torej ne bodo mogle sem tertje mahatati.

Noben voz ne sme čez 80% nosilnosti svoje obložen biti in sploh se ne sme nikoli čez 2000 kilogramov kosmate teže na en voz naložiti.

§. 78. Posamezne posode morajo ležati na štorjah iz trstja ali slame in dobro pritrjene biti na voz. Pritrjati pa se smejo samo z vrvmi in nikdar ne z verigami (lanci).

Vse železne dele, ki bi med vožnjo vtegnili priti v dotiko s posodami, treba je oviti s tuljem, slamo ali cunjami.

Od dežja naj se te posode dobro ovarujejo z nepromočnimi plahtami.

Vsak voz mora zaradi opreznosti gledé ognja seboj imeti napolnjen sod vode, držeč najmanj en hektoliter, in pa eno požarno vedro.

§. 79. Posode z raznesili naj se, če je le mogoče, ob dnevni svetlobi nakladajo, odkladajo in prenakladajo, a po noči naj se rabijo samo varnostne svetilnice ali pa take, ki so jim steklene stene z rešetkami iz žice ovarovane, da se ne razbijejo.

Prepovedano je take posode valiti, pahati, prevračati in vrtiti ter se ne smejo drugače premikati kakor da se vzdigajo in nosijo.

§. 80. Vsak voz, ki ima naložena raznesila, mora se s črno zastavo ali banderom poočititi.

Vozi naj se samo v stop in vsak prevoz raznesil čez 500 kilogramov mora poleg voznika imeti za spremljavca še enega moža, ki je dobro zveden v tem, kako se mora delati s tako tvarino.

Ta spremljavec velí, kjer se to sme, ognje skriti.

Kjer to ní dopuščeno (na železnicah, plavežih i.t.d.), naj prevozniki ravnajo z vso potrebno opreznostjo, da tovor vsakega ognja ovarujejo.

Prevozniki, ki naj bodo sami zanesljivi možje, ne smejo tabaka kaditi.

§. 81. Vozovi, ki vozijo raznesilo, morajo praviloma po 5 metrov (7 korakov) narazen biti, a kadar prehajajo naseljen kraj (vas, trg i.t.d.), po 20 metrov (27 korakov); vozovi taki ne smejo postajati v naseljenem kraji niti vstavljati se v gostivnico ali poslopje, kjer ljudje stanujejo, temuč morajo o kakem zadržku, če se vozi čez 500 kilogramov raznesilne robe, najmanj 500 metrov, sicer pa najmanj 100 metrov zunaj kraja pod stražo ostajati.

§. 82. Ako bi se voz oškodoval ali celo kaj raznesilne tvaríne raztreslo, treba najpred konje izpreči in na stran odvesti, na to naj se pokaženi voz na tanko ogleda in vso kamorkoli razsuta tvarina tako najpred z voza spravi ali izpod njega pomete.

Take onesnažene množine raznesila naj se po obližnjem polji raztrosijo.

Kar je raznesilne robe ostalo v pokvarjeni posodi, treba je skrbno prevložiti v pričuvno (reservno) posodo, katera naj se vsakemu vozu pridaje.

§. 83. Raznesila se ne smejo nikoli nakladati na tak voz, na katerem bi se vozili netilni ali pokalni preparati, ali drugi za ogenj nevarni ali eksplozivni predmeti, kakor tudi kamenje ali kovinski deli.

b) Prevažanje po vodi.

§. 84. Za prevožnjo po vodi, za nakladanje in prenakladanje, za pažnjo gledé udarjanja ali butanja in gledé ognja veljajo sploh vse tiste za vožnjo po suhem že naštete opreznostne naredbe, katere po naturi povodne vožnje same ne odpadajo.

§. 85. Za prevažanje raznesilnih preparatov po morji na domačih ladijah smejo se jemati samo ladije s palubo, ki imajo pod palubo proti ognju dobro zavarovan prostor.

Raznesilni preparati se smejo samo v ta prostor devati, a pri pomorskih parnicah, ki imevajo za to posebne prostore (smodnišnice), v le-te.

§. 86. Vsaka z raznesili natovorjena ladija naj ima s sebo najmanj po en čoln ter naj se oznameni s posebno zastavo ali banderom, katera bodi na porečnih ladijah črna, na pomorskih pa rdeča in o brezvetriji mora se s primernimi pomočki narediti, da ostane razpeta ali razgrnjena.

§. 87. Raznesila se smejo samo na tistih mestih, katera pristansko ali drugo pristojno oblastvo v to določi, in samo po dnevi nakladati ali odkladati.

§. 88. Po notranjih vodah se raznesila ne smejo nikdar na plavicah, marveč se morajo samo na trdnih ladijah voziti in po porečno-policijskih propisih.

Na ladiji naj posamezne posode ne ležé prosto, marveč le pokrite ali naj se pa spravijo v odločene zaprte prostore.

§. 89. Kadar ladija vozi raznesilno blago, sme se luč ali ogenj samo tedaj narediti, če ima odločen prostor za ogenj, in samo v tem prostoru.

Če se ogenj za kuhanje jedí na bregu naredí, naj se to zgodí samo pod vetrom in najmanj 200 metrov proč od tiste ladije.

§. 90. Ladije z raznesili je kolikor je mogoče daleč od ladij, ki naproti prihajajo, mimo voziti.

Z isto opreznostjo naj tudi te ladije ravnajo gledé na ladijo raznesila vozečo, katero jim varnostna zastava razodeva.

Da se ogenj poskrije bodi na bregovih. bodi na srečujočih vozilih, to je treba pravočasno napravljati po zagledu zastav ali če je treba iz čolna naprej pošiljanega, na širokem morji pa z navadnimi znamenji ali signali.

Ladije parnice naj v tem slučaju še tudi primerno rokujejo s svojimi dimovodi.

§. 91. Vožnja raznesil na ladijah parnicah podvržena je sploh opreznostim, ki so tu zgoraj za druge ladije ukazane, in pa posebnim propisom vsakokratnega podjetja.

O prevažanju po notranjih vodah se raznesilo praviloma ne sme nakladati na same parnice, ampak na ladije vlačenice in to edino v njihovem zaprtem prostoru.

c) Prevažanje po železni cesti.

§. 92. K prevažanju po železnicah pripuščena so samo tista raznesila, katera je v to postavljena komisija (§. 3) preiskala, kako so sestavljena, kako svojstva imajo in če se dadó voziti in hraniti, in o katerih je državna uprava izrekla (§. 7), da se k železnocestni prevožnji pripuščajo.

Gledé teh raznesil daje železnocestnim upravam potrebna zaukazila trgovinsko ministerstvo, pred katero je zatega delj polagati v §. 71 omenjena označila in plombe v primernem številu.

§. 93. Za vožnjo raznesil po železnicah merodavni so vozni in varnostni propisi, ki na to stran že veljajo ali ki se še izdadó.

V. Prodajanje.

§. 94. Ta raznesila prodajati imajo pravico samo tisti, kateri so k temu od pristojnega obrtovnega oblastva dovoljenje prejeli (§. 8).

Koncesija se sme dati samo za neki določeni kraj in pod uvetom, da ima pripravnih prostorij, ter mora izrečno zahtevati natanko izpolnjevanje posebnih propisov, izdanih za posamezna raznesila.

Prodajavčeva dolžnost je, ako more, prevzeti raznesila, ki mu jih oblastvo v začasno hrambo izroči (§. 116).

§. 95. V prodajavnici se ne sme čez 3 kilograme raznesil hraniti. Večje množine je spraviti v hranišča po propisu napravljena (Oddelek II).

§. 96. Za shrambo raznesilne robe v prodajavnici naj se izbere kolikor je le mogoče senčnat in varen kraj, netilni in pokalni preparati, za ogenj nevarni ali eksplozivni predmeti naj se kolikor je moči daleč od raznesil hranijo.

§. 97. Sploh naj se tudi pri prodajanju zmisloma uporabljajo določila, dana za hranjenje in v posode devanje raznesil (Oddelek II in III) ter se mora prodajavec sosebnó zdrževati vsakega djanja, s katerim bi se raznesilo sunilo, udarilo ali silama pritisnilo, kakor tudi porabe kovinskega orodja.

§. 98. Večje množine raznesil smejo se samo v prvotnih po propisu narejenih fabriških posodah (§. 71) oddajati.

Manje množine raznesil naj se oddajó samo v tisti obliki, ki je za dotično raznesilo pripuščena.

§. 99. Brez posebnega dovoljenja smejo se raznesila oddajati prodajavcem, po tem v porabo takim ljudem, ki jih za svoj obrt ali posel potrebujejo, kakor so: podjetniki zidovanja, rudarji in kamenarji i.t.d.

Druge osebe potrebujejo uradnega dovoljenja, katero daje prositeljevo politično okrajno oblastvo; dovoljenje je odreči, kjer se je bati zlorabljenja ali neprevidnega ravnanja.

To dovoljenje se izdaje za en posamezen slučaj z dobavnim listom, za nadaljevano jemanje pa z dobavno knjigo. Troške za te izkaze povračuje stranka.

Tehnična krdela ali oblastva armadna ne potrebujejo posebne dobavne dovolitve.

§. 100. Vsak dobavni list in vsaka dobavna knjiga naj ima zapisano ime opravičenega človeka in oznamenilo raznesila, katero sme dobaviti si.

Vrh tega naj se v dobavnem listu še pristavi množina raznesilne tvarine.

Te izkaze morajo imetniki skrbno paziti, da jih nikdo ne more zlorabiti.

§. 101. Prodajavec naj si piše o prodaji raznesil zapisnico, v katero naj se beleži jemavec, čas oddatbe, oddano raznesilo in množina istega, kakor tudi izkaz o dobavni pravici.

§. 102. Propise §§^{ov} 99 do 101 všt. morajo izpolnjevati tudi narejavniki raznesil, kadar svoj izdelek komu oddado, ter je narejavec podvržen tudi dolžnosti v §. 94, poslednjem ostavku, izrečeni.

§. 103. V prodajavnici naj se tiskan poduk o opreznostih ali previdnostih, katerih se je držati, nabije takó, da ga vsak lahko vidi, ter se mora enakoglasen poduk vsakemu kupcu z raznesilom vred v roko dati.

§. 104. Vsak kupec ima pravico, preparat v zmislu §^{ta} 63 izkusiti ali izkusit dati.

V to potrebni reagentni papir in čisto vodo imej prodajavec vsegar na ponudo svojim jemavcem in nadzirajočemu obrtovnemu oblastvu.

VI. Poraba.

§. 105. Delavce, ki jim se raznesilo v roke dá, mora nadstojni inženir, polir, oddelni voditelj, ali kdor je nad nje postavljen, poprej seznaniti z bistvom teh preparatov, ter naj se jim na tanko zatrdijo vse tiste opreznosti, ki so potrebne, da se nesreča pri delu ubrani.

§. 106. Delavci se morajo podučiti, da vsaka objestna ali svojevolsna poraba raznosne tvarine utegne za njih telesno varnost silno nevarna postati, da zlasti preparati nitroglicerina in stiskani bombaž i.t.d., tudi brez nasadka na prostem poknivši vse razbijejo, da so zlasti raznosne kapice tisto sredstvo, ki razdiravno moč teh tvarin sproži, in da se torej kapice samo zaradi raznosa in v najkrajšem mogočem času pred strelom smejo vtakniti v patrono.

§. 107. Od raznesilne robe ne sme neposrednje blizu kraja, kjer se dela, nikoli več v zalogi imeti nego se še tist dan potroši. Hrani naj se pod zapiro na hladnem mestu, na katero solnce na ravnost ne sije, in ki je tudi od dežja varno.

Kapice in adjustirane patrone naj se hranijo posebej, odločene od ostalih raznesil, in po potrebi naj se izdajo prav malo časa pred nabijanjem.

§. 108. Raznesila z nitroglicerinom naj se praviloma samo mehka in nezmrzla v izvrtano luknjo vdevajo. Če je zmrzel, ne sme se prah nitroglicerina nikoli s trdimi telesi meti, pritiskati in patrone se ne smejo lomiti, ter je delavec o tem podučiti s pristavkom, da prestopivši to prepoved utegnejo si nakopati nevarnost, da raznesilo pokne. Zmrzli raznosni prah se najbolje v posebnih posodah z dvojnimi stenami ovlaži s toplo vodo (ne čez 40° C.), da odmekne.

Posamezne patrone lahko tudi delavec na golem telesu nosi, da ostanejo mehke do naboja.

Vlažni ali volhki raznesilni prah se ne sme nikdar sušiti pri odprtem ognji na ognjiščeni plošči ali drugod, kjer se utegne toplina čez 40° C. vzdigniti.

§. 109. Patrone raznosne se v luknjah smejo samo z lesenim nabijakom vstavljati in brez velike moči, adjustirane patrone se samo zlahkoma na naboj vstavljajo in brez nabijavnika.

Na take naboje naj se skozi in skozi ali vsaj en decimeter visoko dene rahla oprema; ostala oprema sme biti tudi trdna vendar samo stiskana ne pa stolčena.

Ako je strel odpovedal, naj se ne izvrti ali zatopi, marveč, če se ne more po obližnjem strelu sprožiti, treba je nekaj opreme ven izpraviti z leseno žlico, in po tem strel sprožiti z drugim nabojem, ki se vstavi v isto luknjo.

§. 110. Da se pri razpoku raznesil škodljivi podkopni plini kolikor je moči ubranijo, naj se kapica tako vsadi v patrono, da ne bodo tudi netilna vrvca v raznosni prah segala.

§. 111. Adjustiranih netilnih patron, kar bi jih izimkoma po končanem delovnem dnevi ostalo, ne smejo delavci nikoli v svoje stanišče jemati, marveč se morajo po predniku, voditelji, mojstru patronarji i.t.d. čez noč na varnem mestu shraniti takó, da bodo odločene od ostale raznosne robe.

§. 112. Ko z raznesili delo imajo, je delavcem kaj ostro prepovedano tabak kaditi.

§. 113. Podučiti je tudi vsakega delavca, da — ko bi kdo prah nitroglicerina zaužil ali ko bi mu koža dalje z njim v dotiki bila, vzrokovalo bi to bolenje glave in težave ali slabosti, za to si imajo dotični delavci kožo izmivati v toplim štiri — do pet odstotnim lugom natronovim in po tem s čisto vodo.

Ako začne koga glava boleti ali mu težko prihaja, naj se, dokler zdravnik ne pride, mirno drži, naj rabi ledene okladke, glavo z mrzlo vodo poliva, močno črno kavo pije.

§. 114. Pri kopanji jam in rudniških rogov, kjer se rabijo praški nitroglicerina, zlasti taki, ki imajo v sebi organskih vpojil, naj se kar je mogoče za izdatno ventilacijo poskrbi.

§. 115. Oddelnim voditeljem in delavcem je prepovedano, rabiti raznesila v drug namen nego za kar so se jim dala, ali oddajati jih dalje komn drugemu.

Kar jim raznesila ostane, to morajo nazaj dati gospodarju, komur delajo.

§. 116. Raznesila je pokončati ali uničiti, kadar je to neogibno potrebno z ozirom na javno ali osebno varnost. Pokončavajo naj se po določilih priloženega navodila (Priloga B).

Najdena raznesila, in sploh taka raznesila, ki jih ni moči izročiti ni lastniku, ni človeku, ki bi sicer imel pravico z njimi razpolagati, treba je v mestih z lastnimi občinskimi statuti oddati varnostnemu oblastvu, zunaj takšnih mest pa e. kr. okrajnemu glavarstvu in kjer se to lahko ne more, najbližjemu žandar-skemu postajnemu poveljstvu, katero brž naznanilo pošlje okrajnemu glavarstvu, ter začasno zavaruje raznesilo, dokler mu ne dojde dotično naročilo.

Kjer ni tako, da bi se raznesilo moralo pri tej priči uničiti, naj oblastvo poskrbi za varno shranitev take tvarine, ravna je v drugem po veljavnih propisih.

Državni nadzor.

§. 117. Natanko izpolnjevanje obrtnih in varnostno-polijskih določil tega ukaza prigledujejo dotični upravni organi, in pa posebni državni nadzorniki. S posebnim ukazom se ustanovi področje le-teh nadzornikov.

§. 118. Oblastva o tem pristojna določajo o povračilu troškov, nastalih po izvodu tega ukaza, od strani tiste stranke, ki je kriva, da so taki troski nastali, ali v prid katere so se uradna djanja vršila.

§. 119. Politična okrajna oblastva naj v natanki razvidnosti imevajo:

1. obrtnike v uradnem okraji, ki imajo dopust ali koncesijo raznesila narejati in prodajati,
2. hranišča raznesil, kar jih je v uradnem okraji, in
3. izdane dobavne liste in knjige.

Kazenska določila.

§. 120. Kolikor se ne uporabijo §§. 335—337, 431 in 445 občne kazenske postave, po katerih je v okolnostih moči koga v ostri zapor do 3 let obsoditi, niti kazenska določila VIII. poglavja obrtovnega reda ali pa §§. 240 in 250 občne rudarske postave, kaznijo se prestopki tega ukaza po ministerskem ukazu od 30. septembra 1857 (Drž. zak. štev. 198), v denarjih do 100 gl. ali z zaporom od 6 ur do 14 dni.

Ako se iz svojstva samega prestopka pokaže, da obrtnik nima v §§. 18 in 94 zahtevane zanesljivosti, sme mu se na podlogi §^{ta} 60 obrtovnega reda precej koncesija vzeti.

Lasser s. r.

Chlumecky s. r.

Pretis s. r.

Horst s. r.

Mannsfeld s. r.

Glavne črte za preskušavanje novih eksplozivnih tvarin.

I.

Smodnik ali strelni prah, kakor tudi vsi drugi za strel iz kagega strelnega orožja namenjeni ali pripravni preparati, po tem iz istih substancij (solitra, žepa in oglja), kakor smodnik narejani raznosni prah, ostajajo tudi pozdaj podvrženi samoprodajnim propisom, a nasproti ne bodo samoprodaji podvrženi vsi drugi eksplozivni preparati, ki služijo samo v razstreljavanje.

II.

Pod besedo „soliter“ v členu I razume se ne samo kali-soliter, temuč sploh vsak soliter, ki postane po spojenji solitrene kisline z alkalijami ali zemeljnimi alkalijami.

Pod besedo „oglje“ v členu I naj se takisto razume vsake vrste oglje, kakor oglje od drv, lignit, rjavo kopano oglje ali premog, torej tudi fosilno oglje.

III.

Za ta slučaj, če ima eksploziven preparat poleg solitra, žepa in oglja še druge dele v sebi, naj bode tudi tedaj, ko se je našlo, da je samo za razstreljavanje dober, vendar samoprodaji podvržen, ako

- a) ta telesa v zmes iz solitra, žepa in oglja niso globoko vedinjena, temuč le dodatkoma primešena takó, da jih vnovič lahko izločiš, ne premenivši mešanine solitra, žepa in oglja;
- b) kadar so ta telesa, če tudi v zmes iz solitra, žepa in oglja tesno vedinjena, po svoji naturi in kolikosti takšna, da po njih učinek raznesila nima ugodnejšega uspeha.

IV.

Sposobnost preparata, služiti za strelilo ali raznesilo, naj se opira na sledeče okolnosti, ki jih je preudariti:

- a) Če je preparat raznosnejši od naj raznosnejšega sredstva, katero se djanjsko še rabi, t. j. od strelnega bombaža, ki se s plamenom vžiga, da razpoči, ali v drugi obliki, če tist preparat pri naboji (basilu), s katerim se ista začetna brzina izstrelka doseza, kakor z določno množino strelnega bombaža, razvija večji napon plina nego strelni bombaž?

Pritrditev tega vprašanja prirekuje dotičnemu preparatu to lastnost, da služi samo in edino kot „raznesilo“.

Odgovor na to vprašanje naj se podá iz primerjavnih poskusov z dotičnim preparatom in pa z nahlím največ nitriranim strelnim bombažem na Uchatius-ovej skuševalnici za smodnik.

- b) Če v tem slučaju, ko se preparat izkaže da je manj raznosen od strelnega bombaža, njegova balistična moč doseže moč pravih avstrijskega raznosnega prahu (smodnika) ali ne doseže, če tedej poljubno velik naboj tega preparata na Uchatius-ovej skuševalnici izstrelku (projektilu) podeljuje večjo ali manjo zečetno brzino od začetne brzine, katero daje ista množina ali teža pravih raznesilnega prahu.

Ako je s tem preparatom v teh razmerih dosežena začetna brzina izstrelka enaka brzini z navadnim raznosnim prahom dobljeni ali manjša od nje, naj se preparat tudi šteje za raznesilo.

- c) Za ta slučaj, ko bi se pokazalo, da je preparat manj raznosen od nahlega strelnega bombaža, ali balistično jačji od pravilnega avstrijskega raznosnega prahu, naj se še poskuša streljati z njim v tarčo iz puške za pehoto vvedene, da se najde, če ostanek v strelnem orožji, ki ostaja pri strelu s tem preparatom, primerjan z ostankom pravilnega raznosnega prahu pri enakem balističnem učinku, torej enaki začetni brzini izstrelka, po svoji kolikosti ali kakšnosti bitveno kvar dela uporabi preparata za strelilo.

Če je takó, naj se preparat takisto šteje samo za raznesilo.

- d) Vsi preparati, ki se po prej razloženih preskusih pokažejo da niso za „raznesila“, naj se, — ako jih „lastna oblika“ ali sestava, n. pr. da imajo čez 15 odstotkov teže v sebi nitroglicerina ne dela očitno neporabne pri strelnem orožji, — štejejo za „strelila“ ter so podvrženi samoprodaji kot strelni prah ali smodnik.
- e) Vsi preparati, kateri se lahko premené v porabna strelila, če se nekega dela iznebijo z rešetanjem, sejanjem ali podobnim za vsakega lahkim mehničnim delom, naj se brez vsega drugega imajo za strelila.

V.

Po prej razloženih točkah opravlja se preiskovanje vsakega razletljivega preparata, o katerim ima komisija svojo sodbo izreči, po naslednjem

programu:

1. Meševito preiskovanje preparata po delih, iz katerih sestoji, pri že privilegiranih preparatih z ozirom na razložbo, kakoršno daje privilegijski popis.

2. Določitev raznosnosti (brizance), pri raznosnih sredstvih z nihalom (majatnikom), ki se priredi v merilo raznosnosti, pri preparatih, ki so bliže strelnemu prahu, ali o katerih se že po 1 utegne misliti, da so dobri za strel, na Uchatius-ovej preskuševalnici.

3. Preiskovanje preparata glede tega, kako se drži

- a) v prostem zraku,
- b) v vlažnem (volhkem) zraku,
- c) v vodi,
- d) pri višji toplini,
- e) pri nižji toplini v skladu s točko 6.

4. Določitev topline, o kateri se preparat vnehlje.

5. Preskus preparata z makatalom (stresalom), glede mogočnosti, primesi izločiti mu.

6. Preiskovanje občutljivosti preparata do udara na padalnici in to, pri preparatih, katerim en ali drug del ob navadnem spreminjanji zračne topline utegne iz tekočega spreobrniti se v trden del,

- a) v mehkem stanu,
- b) v stanu zmrznjenosti.

VI.

Na podlogi tako dovršenega preiskovanja izrekuje komisija svojo sodbo o preparatu,

- a) če je strelilo ali raznesilo in če podstojí ali ne propisom o samoprodaji strelnega prahu;
- b) če je pri preparatu kak pomislek ali ne gledé na osebno in javno varnost, kar še tiče narejanja, hranjenja, devanja v posode, prevažanja in sosebno železnocestnega voženja, po tem kar se tiče prodaje ali porabe;
- c) če se preparat v obliki, v kateri leží pred komisijo, ima šteti za municijo in zlasti za prepovedano municijo;
- d) če bodo za preparat po tem takem veljali varnostni propisi za črni smodnik ali drugi še dani varnostni propisi o uporabi eksplozivnih preparatov, ali če se vidi potreba, za ta preparat ukazom zapovedati še kake posebne opreznosti in katere.

VII.

Za vse sklepe komisijske potrebna je nadpolovična večina glasov. Pri enakem številu glasov vzema se, da je dotično vprašanje zanikano.

Priloga B.

Navodilo za pokončevanje raznesil.

§. 1. Raznesila naj kolikor je moči pokončavajo (uničujejo) samo taki ljudje, ki so praktično s tem delom seznanjeni, in vsegdar samo na oddaljenih mestih, kjer se ní bati nevarnosti za sosednje predmete.

§. 2. Kar se pokončevanja tiče, delé se raznesila na 2 razreda:

I. raznesila premo (direktno) eksplozivna, t. j. taka, katerih eksplozija se utegne z iskro, plemenom ali žarečim telesom, kratkoma rečeno — s tem neposredstveno sprožiti, da se neki del raznesilne tvarine razpali do toplote vnetja;

II. raznesila posrednje eksplozivna, to je tista, ki se po imenovanem ravnanji celo ne sprožijo do eksplozije ali vsaj ne neposredstveno, ki marveč, če se z njimi tako dela, najpred samo izgoré ter se še le z večjo silo, t. j. če se močnejše naravnost razgrejejo, ali pa z udarom ali sunom do eksplozije pripravijo.

I. Pokončevanje raznesil neposrednje eksplozivnih.

§. 3. V ta razred spadajo:

- a) zmesi črnega smodnika, iz gorljivih tvarin z rudninskimi nositelji kisleca (klorati ali nitrati) i. t.,
- b) razplamenljivi nitropreparati: nitroceluloza (strelni bombaž, strelni les, strelni papir i. t. d.) nitroškrob, nitromanit, nitro-euker, pikrinova kislina in spojeni i. t.,
- c) zmesi iz teles omenjenih pod a) in b).

Od preparatov, kar se jih po Avstrijskem prodaje, spadajo v ta razred: Črni raznosni smodnik (kakor tudi črni smodnik ali prah sploh), haloksilin, dioreksin, azotin, petrolit, janit, nitroksilin, suh strelni bombaž v rahli obliki i.t.d.

§. 4. Tega razreda raznesila se v rahlem stanu brezimno lahko pokončavajo s tem, da se na brezvetrenem oddaljenem kraju v podobi dolge, po prst debele vrvce ali klobase potresejo ter na enem konci zažgó z lunto, z gorečo trščico k palici pritrjeno i.t.d.

§. 5. Večji del teh raznesil dá se tudi z vodo uničiti, kakor črni smodnik, haloksilin, dioreksin, azotin, petralit, janit i.t.

Ako je velika voda blizu, naj se raznesilo kar v vodo pomeče, če se ní bati škode za ljudi ali živali in zlasti za ribarstvo.

V nasprotnem slučaju dá se preparat lahko v eno ali več brent ali vedric ter polije z 8 do 10 krat toliko množino vode, ki se čez nekaj ur odlije ter po 3 ali 4 krat s frišno vodo nadomesti. Kar v brenti ostane, se lahko po kateri koli ledini potrosi in kar je moči porazdeli.

Ali taki preparati, ki se jim škodljivost z vodo samó deloma ali samó časo odjeme, kakor so nitroksilin, rahli strelni bombaž i.t.d. ne daó se z utopom pokončati.

§. 6. Kadar soraznesila, ki jih je pokončati, spravljena v posode, treba je le-te posode neposredstveno blizu pokončavališča odpreti in to prav rahlo ali kar je moči brez sile in če se le dá z lomilom bakrenim, roženim ali iz trdega lesa, ter naj se pazi na to, da se raznesilo ne raztrese, zarad česar bode najbolje, če se goste plahte podgrnejo.

Kadar je raznesilo v patronah iz lahke tvarine, odpró se patrone ter se raznesilo najpred iztrese na kup ter po tem, kakor se je v §. 4 povedalo, v podobi vrvce ali klobasice posuje in vžge ali pa po §. 5 zatopí.

§. 7. Čo je pa raznesilo v patronah s trdnim ovojkom ali v posodah, in če se ovojek ali posoda brez sile (moči) pač ne dá odpreti, naj se napravi, da raznesilo v ovojkú pokne (eksplodira), kar se najbolje zgodi z raznosno kapico pokavnega živega srebra z angleško netilno vrveco, kakoršna se dobiva pri prvem koncesijoniranem prodajavei raznesil.

V ta namen se netilne vrvce $1\frac{1}{2}$ meter (kar gorí okoli 2 minuti) ostro in pravokotno odreže in odrezani konec vrvce se vtakne v votlino kapice tako globoko, da pride v dotiko s pokavno tvarino in na to se tist del kapice, ki ní napolnjen s pokavno tvarino, tako stisne (zadrigne, zaščipne), da kapica vrveco trdno drží.

Na drugem konci se vrveca tako na pošev (koso) prereže, da se ji duša primeroma za 1 cm. na dolgo razgali (razkrije), da se laglje vžge in vname.

Tako pripravljena kapica se na stranski steni patrone ali posode priveže takó, da se kapica po celi dolžini tesno drží ovojka. Če se po tem konec netilne vrvce, zunaj kapice zažge, ter je vrveca za dosti dolga, človek lahko odsto pi ter potrebnega zavetja ali zaklona (§. 8) poišče.

Ako bi ovojek patrone imel posebno močne stene, da se po eksploziji kapice samo zlekne, morale bi se odruči po tri z netilno vrveo adjustirane kapice vzeti in ena za drugo tako zvezati, da bi se vse tri po dolgosti tikoma držale ena druge in pa plehove stene.

Ako bi se plehova stena samó preluknjala a preparat ne vne, iztrese se, ako je prahovit, ter dela ž njim kakor v prejšnjih slučajih (§. 4 ali 5).

Ako preparat ní prahovit (rahli suhi strelni bombaž i.t.d.), vdene se skozi narejeno luknjo adjustirana raznosna kapica v raznesilo ter ta kapica vžge, kakor je že bilo popisano.

§. 8. Kadar se raznesila v celih patronah ali zaprtih posodah pokončavajo treba je blizu pokončavališča najti pripraven naturen (od prirode) ali narejen zaklon, ki obrani rokujočo osebo od učinkov eksplozije, ter tudi druge množine raznesil, ki imajo pozneje na vrsto priti, obvaruje prezgodnjega vnetja in razpoka.

To zaklanjališče ali zavetje ne bodi nikdar iz lesa, temuč, kolikor se dá, iz zemlje ali trdnega kamenja in najmanj po 2 $\frac{1}{2}$ metra visoko. Tudi utegne v zaklon služiti jama ali rov od 1 do 2 metrov globok z branilnim krovom. Za silo sme se v zaklon rabiti tudi trden 2 $\frac{1}{2}$ metra visok zid, ki ima najmanj debelino opeke.

§. 9. Praviloma naj se raznesila samo v množinah po 5 kilogramov največ na enkrat pokončavajo. V takih slučajih mora zaklanjališče biti najmanj 30 metrov od pokončavališča oddaljeno.

Če so posode take, ali če stan raznesila zahteva, da je treba večje množine raznesila na enkrat zažgati, naj se vendar brez posebne strokovnjaške razloke (mnenja tehničnega in administrativnega vojaškega komiteta) ne pokončuje nikdar čez 25 kilogramov raznesila na enkrat.

Kadar se razstreljavajo množine od 5 do 25 kilogramov, mora strelišče od zaklanjališča najmanj 100 metrov oddaljeno biti

II. Pokončavanje raznesil posrednje eksplozivnih.

§. 10. V ta razred spadajo sploh težko razplamenljivi nitropreparati, kot nitroglicerín, strelni bombaž (nitroceluloza), stiskana ali orošena, in odtod s primerjo drugih teles narejeni preparati, zlasti izmed raznesil na Avstrijskem navadnih: dinamit iz kremenite pene št. I, dinamit št. II, III in IV, beli dinamit, ogljeni dinamit, reksit št. I, poboljšani reksit št. II in III, celulozni dinamit A in B, fulgurit, strelno-bombažni dinamit, stiskani strelni bombaž, vlažni strelni bombaž, kolodin i.t.

§. 11. Preparati te skupine, ki se (po poskusu) s plamenom lahko vnamejo in po tem popolnem izgoré, (nitroglicerínovi preparati, vendar samo v stanu nezmerzlosti), naj se, kadar so v rahli ali netrdni obliki ali pa v patronah z lahkim ovojkom, pokončavajo po določilih §. 4 s tem da se rahlo raznesilo v podobi klobasice posuje ali da se na čelni strani odprte patrone razvrstijo tikoma ena poleg druge.

V vodi se nitroglicerínovi preparati ne smejo pokončavati, ker je učinek tega dela nepopolen in ker ozir na javno varnost ne dopušča.

§. 12. Tisti preparati, ki se ne vžgo ali le težko vnamejo, oziroma kateri težko dalj časa goré, po tem zmrzli nitroglicerín-preparati naj se vnemajo po raznosnih kapicah, kakor je bilo v §. 7 rečeno, in držéč se opreznosti, ukazanih v §. 8.

Ako je preparat takó mehak (testovit ali prahovit), da mu se more brez sile raznosna kapica vtisniti, tedaj se kapica takó na primernem mestu vpahne takó daleč v raznesilo, kakor seže bakreni ovojek kapice, ter z vrveco ali po podobnem način u pritrđi, da ne more z njega pasti.

Če je preparat trđ, kakor n. pr. komprimiran strelni bombaž ali zmrzli dinamit, najdejo se morebiti v njem votline, nalašč narejene, da se more vtakniti raznosna kapica. Če pa ní tako, ali če je raznesilo v velikih patronah, ali v upornem ovojku, treba je adjustirane kapice, kadar je preparat v patronah, na podolžni strani teh patron, sicer pa vsekakor po celi dolžini kapice posodi raznesila tesno pritrđiti z vrveco ali podobno ter napraviti eksplozijo, kakor je bilo gori rečeno (§. 7).

Gledé množine raznesil, ki jih je na enkrat vžgati, veljajo določila §^{ta} 9.

§. 13. Pri nekaterih raznesilih, n. pr. pri volhkem strelnem bombažu zmrzlem dinamitu kremenite pene i. t. nemore se eksplozija napraviti niti z raznosnimi kapicami, ter je treba eksplozije drugega preparata, n. pr. ne zmrzlega dinamita, suhega stiskanega strelnega bombaža i. t. d., ki vzrokuje tist udarec, s katerim se še le óna eksplozija sproži.

V ta konec se ta netilni naboj (netilna patrona) na množino raznesil, kar jih je uničiti, kolikor je moči koncentriran in takó pritrđi, da se kolikor je moči tesno oprime te množine, patrone ali posode.

Ta v sprožitev eksplozije namenjeni naboj, če se premo dotika raznesila v pokončanje namenjenega, ne bodi izpod 20 gramov, a če je samo v dotiki sè steno posode ali s trdnim ovojkom patrone, ne bodi izpod $\frac{1}{2}$ kilograma.

Ta netilni naboj naj se opravi s kapico in netilno vrveco ter naj se sproži eksplozija po prěpisu §^{ta} 7.

§. 14. Raznesila v manjših množinah morejo se, kjer se ne dadó pokončati z vodo, ali kjer zavoljo nevarnosti ognja (n. pr. pri vožnji dinamita) ne kaže preparata sežigati ali vnemati, tudi s tem neškodna storiti, da se na oddaljenem kraju, kjer kolikor je mogoče malo ljudi zahaja, (na ledini, pašniku, travniku) poraztrosijo.

V dosego tega namena naj se raznesilo v rahli obliki tako raztrese, da se po kar je mogoče naj večjem površji porazdelí, zlasti tako, da na površini 10 kvadratnih metrov ne bode čez 1 gram raznesila ležalo.

Trositi se pa ne sme raznesilo, kjer koli se je bati, da bi se z njimi hišni vodnjaki ne onesnažili, ali kjer koli bi se raztresena raznesila po vetru ali vodi utegnila zopet kako skup znesti.

Ta način pokončevanja naj se torej tudi samo izimkoma godí in nikoli ne po večkrat zaporedoma na enem in istem polji; sme se sploh uporabíti samo tedaj, kadar je raznesilo, bodi mehko bodi zmrzlo, v podobi prahu, ne pa kadar sestoji iz

držčih se testovitih trdih mas, eventualno iz trdih patron, ki bi se morale še le siloma razlomiti ali omehčati in razdrobiti.

§. 15. V morje sa taka raznesila, ki jih voda ne pokončuje ali ne do dobrega (§§. 5 in 11), smejo samo izimkoma metati in le na tistih mestih, kjer je morje tako globoko, da ní moči mačka (sidra) spuščati ter se ní bati škode za ladijeplovstvo ali ribarstvo.

Ali taka raznesila, ki imajo tako malo specifično težino, da plavajo v vodi, ne smejo se takó pokončavati.

Posamezne množine raznesil, ki naj se kolikor se dá, vzemó iz posod, naj se tako mečejo v morje, da se na enem in istem mestu vodnega površja ne vrže čez 5 kilogramov raznesila.

§. 16. Raznesila, ki jim se to navodilo ne prilega, a zlasti kombinacije raznesil z netilnimi in pokavnimi preparati (signalne rakete, petarde i.t.), naj se ne uničujejo brez zadobljenega strokovnjaškega mnenja, eventualno brez intervencije strokovnjaka, marveč naj se za nekaj časa, dokler ne dojde drugačen ukaz, spravijo v jamo 2 metra globoko z deskami in fašinami ali zemljó pokrito na oddeljenem mestu, če je treba, óndi pod stražo imajo in po tem naj se dela po prejetem navodilu.

69.

Ukaz trgovinskega ministerstva od 25. julija 1877.

o pre naredbi nekíh določil kretnega pravilnika železnicam kraljevin in dežel, zastopanih v državnem zboru, vvedenega z ukazom od 10. junija 1874, (Drž. zak. št. 75).

Dne 1. septembra 1877 dobode moč nekoliko pre naredeb v §. 48 kretnega pravilnika železnicam kronovin in dežel, zastopanih v državnem zboru, vvedenega z ukazom od 10. junija 1874 (Drž. zak. št. 75); té pre naredbe so:

1. da se med stvari, pod I, 3 izločene od odpravljanja, vvrsti tudi „kolo-dijna volna“,

2. med stvari pod II uvetoma v prevoz dopuščane v št. 1 tudi „kloroform, mirbanolje (nitrobenzolje); za št. 19 probtežena Cordonnet-Souple- Bourre de soie in Chappe-svile v štrenah“: potem za št. 20 „mlêno ogljije“;

3. da se uveti za prevzemanje v prevoz gledé na stvari naštete sub II, št. 1 pre naredé, oziroma za št. 19 in 20 na novo ustanové, slednjíc

4. da se določila o prevozu smodnika, strelnega bombaža, ognjedelskih predmetov in patentovanega raznosnega smodnika v notranjem avstro-ogerskem občenji iz vsebine §^{ta} 48 popolnoma izločijo ter se združijo v posebnem pristavku kretnemu pravilniku.

Kraljevsko-ogerski minister za obče vanje, s katerim sem o tem stopil v dogovor, ob enem napravlja enako uredbo železnicam po deželah ogerske krone.

Kako naj za naprej slôve §. 48 kretnega pravilnika, isto tako pristavék kretnemu pravilniku, naj se posname iz doklade.

Novi tekst.

§. 48.

Stvari izločene od odpravljanja ali samo uvetoma dopuščene.

Kdor pod krivo ali nenatančno vpovedjo za odpravo prinese stvari, ki se celo ne smejo voziti ali samo pod nekimi uveti, dolžan je, razen kazni, ki jih postavljajo policijski ukazi ali kazneni zakon, tudi če ni bilo nikake škode, odšteti od vsakega kilograma takih poslanih reči še z oddajo na železnico zapadlo konvencionalno kazen po šest goldinarjev, ter je odgovoren še za vso škodo, ki bi se zgodila odtod. Konvencionalna kazen se sme potirjati po okolnostih od pošiljača ali prejemnika.

I. Od odpravljanja je izločiti:

1. Vse tako blago, katero zaradi teže ali obsežka, zaradi oblike ali drugih svojstev po uredbi železne ceste in po načinu nje uporabe ni pripravno v prevažanje.

2. Vse stvari, katere so pod prisilno dolžnostjo, odpošiljati jih s pošto, ter tudi dokazna pisma, drago kamenje, pravi biseri in dragotine.

3. Vse stvari, katere so samopalne ali se razbobnevajo, n. pr. smodnik, strelni bombaž, kolodijna volna, netilne vrvee (razen omenjenih pod II. A. 6), nabite puške, pókalko srebro, pókalko živo srebro, pókalko zlato, ognjedelski predmeti, ognjevit papir (Düppelski papir imenovan), nitroglicerín (raznosno olje), pikrinovo kisle soli (pikrinovo rumenilo, anilinovo rumenilo i.t.d.), natronovi koks, patentovani raznosni smodnik (dinamit) in vsi preparati, katerih primés ima fosfor v sebi, dalje netilni listki (amorcees).

Opomba. V notranjem avstro-ogerskem občenju pripuščajo se uvetoma k odpravi predmeti: smodnik, strelni bombaž, ognjedelski predmeti in patentovani raznosni smodnik (dinamit in enako) — (prim. pristavek temu kretnemu pravilniku).

II. Uvetoma se v prevoz dopuščajo:

A.

1. Eter, kloroform, mirbanolje (nitrobenzolje), nafta, Hoffmannovec (Hoffmannove kapljice), kolodija, ogljenčev žveplec (žvepleni alkohol) lesna žestina surova in prežgana, alkohol in spirit.

2. Zeleno apno (Grünkalk).

3. Klorovo kisle kalij in čista pikrinova kislina.

4. Rudne kisline vseh vrst in oljna goščava iz oljne prečiščalnice (rafinerije), razjedni natronov lug, sodin lug in razjedni kalijev lug s posodami vred, v katerih se te stvari prevažajo, dalje v balonih na odprávitév oddani povlaki (pokosti ali firnaži), povlačne barve, soki, eterska in mastna olja, vinski cvet in druge, ne za št. 1 imenovane močne tekočine (spirituosa), ter tudi brom.

5. Trpentinovo olje, kotranovo olje (hidrokarbir), rudno olje, kamfin, fotogen, pinolin, lahko olje kopanega črnega ogljija (premoza), — imenuje se tudi benzín, — ligrojin (nafta kamenega olja), rudno mazávo olje ter enake stvari

s posodami vred, v katerih se prevažajo; vsa zoperno dišéča olja, tudi salmi-jakovec.

6. Netíla na drgnenje in na potezanje (kakor so: lučce, šibice [klinčki], góbice), zaščitna netíla (netílne vrvee), ako jih je tenek, gost mešiček, kateri ima v sebi primeroma neobilo smodníka. Bucherjeve ognjegasne škatlice v pušicah iz pločevíne (pleha).

7. Fosfor.

8. Volna in volnéni odpadki, sukneni ostanki, odpadki od predênja, bombaža (pavolje) in bombažne preje, predivo, konopnína, pazdérje, krpe (cunje) ter podobne take stvari, če so mastne, tudi umételjna volna, volna „mungo“ ali „shoddy“ imenovana, tkalski praméni ali tkalske niti, ničalnice.

9. Kameno olje (petrolej) surovo in učiščeno, potlej eter kaménega olja (nafta), in tudi prazne posode, v katerih so te stvari prevážane.

10. Razbijála (petarde) v pókalna znamenja na železnicah, da je namreč treba ustaviti.

11. Pókalne kapice, vžigalna zreala in rudninski naboji (patrone).

12. Zlate in srebrne šibíke, platina, novi in papirji novčne vrednosti.

13. Slikovíne (malaríje) in druge umételjne stvari.

14. Míšnice (arsenikalije), namreč arsenova sokíslina (arsenikov prah) rumena míšnica (požvepljeni arsenik, oprment), rdeča míšnica (realgar), črepna míšnica (kobalt) i.t.d. ter druge strupeníne.

15. Žužél (kíros ali jelôve saje).

16. Droží, tekoče in strjene.

17. Lesna moka.

18. Sirove kože, tolšče, kite, kosti in druge stvari, če so posebno smrdljive in gnjusne.

19. Preobtežene Cordonnet-, Souple- Bourre de soie in Chappe-svile v štrenah.

20. Zmleno ogljije.

Vse stvari, imenovane za 1 do 20, jemljó se na prevòz samo tedaj, ako se jim pridadó posebni vozni listi, kateri ne obsezajo ničesa družega. Posamezno naj se pómni:

K št. 1. Eter, kloroform, mirbanolje (nitrobenzolje), nafta, tudi Hoffmannovec (Hoffmannove kapljice) in kolodija smejo samo v dvojnih zaporih iti v poslatev, in sicer ali tako, da stekléne posode (stekleníce), v katerih so te stvari, pridejo, z otrobi in z drtínami (žaganjem) zadelane, v močne lesene zaboje, ali pa tako, da se močne, kroglaste steklenice, katere pa ne smejo imeti nad 35 kilogramov vsebine, obdadó z dovoljno zavitno tvariino ter se denejo v močne pletenice z dobro utrjenim pokrôvom.

Ogljenčev žveplec (žvepleni alkohol) se prevažá samo na odprtih vozovih brez pregrinjala in samo:

a) v posodah iz močne dovolj zanétane in po nétanji dobro zvarjene železne pločevine, ki imajo do 500 kilogramov vsebine;

b) v oblih posodah iz cinkove pločevine, katere so zgoraj in zdolaj ojačene s železnimi obroči, privarjenimi nanje, ali v vrčih iz zacinkane železne pločevine. Take posode in taki vrči ne smejo držati nad 50 kilogramov, in morajo biti ali v pletenih koših zaprti, ali pa v zabojih z drtinami (žaganjem) ali z otrobi zadelani;

c) v steklenih posodah, katere so z drtinami ali z otrobi zadelane v pušah iz pločevine;

Lesna žestina surova ali prežgana, alkohol in spirit dopuščajo se edino v sodih, steklenicah ali posodah iz pločevine.

Te steklenice in posode morajo biti vložene, kakor je gori propisano za eter i.t.d.

K št. 2. Zeleno apno se prevažata samo na odprtih vozovih.

K št. 3. Klorovo kisli kálij bodi skrbno vložen v gostih sodih ali zabojih, ki so olepljeni s papirjem. Čista pikrinova kislina se odpravi samo tedaj, ako se jej od prikladnega kemika priloži list, da je oddana pikrinova kislina res čista in brezopasna.

K št. 4. Baloni, v katerih se odpošiljajo rudne kisline (žvepléna kislina — hudičevo olje — solna kislina — solitarna kislina — razjedna voda) i.t.d., naj bodo dobro vloženi ter zaprti v posebnih posodah z močnimi pripravami, da se prilično z rokama prijemajo (čemur utegnejo tudi pleteni koši služiti). Prevzem na prevóz se utegne odreči, ako vložba nij skrbno storjena, ter ako zaboji, oziroma posode nemajo priprav, da bi se mogle prilično z rokama prijemati.

Baloni, oziroma steklenice z rdečo solitarno kislino, ki se kadí, morajo se v posodah oddati vsaj z enoliko debelo posušeno prstjo infuzorijev ali drugo primerno suho prstjo.

Rudne kisline je vselej posebe vkladati, zatorej ne smejo na ist voz priti k drugim kemikáljiam.

K št. 5. Hidrokarbir ali stvarí enacega razpola se ob poslatvah v posodah iz pločevine ali v steklenih balonih brez opletenih košev na odpravítev prevzemajo samo tedaj, če so te posode v koše vložene. Trpentinovo olje ter vsa druga zoperno dišeča olja se odpravljajo samo v odprtih vozovih.

K št. 4 in 5. Balonom z rudno kislino (žvepleno kislino, solno kislino, solitarno kislino i.t.d.), tudi balonom s kotranovim oljem (hidrokarbirom), z rudnim oljem, kamfinom, fotogenom, pinolinom, lehkim oljem kopanega črnega ogljija (z benzinom) in z enakimi stvarmi se prevozarína šteje po njih resnični teži, če nobeden izmej odpošiljanih kosov ne tehta nad 75 kilogramov. Kadar se odpošiljajo baloni, tehtajoči nad 75 kilogramov, more železnocestna uprava, tudi če skupna množina ne znaša 2000 kilogramov, zahtevati, da se vozaríne plača za 2000 kilogramov, ter da balon naklada in razklada pošiljáč, oziroma prejemnik. Ta dva torej o dotičnih balonih nemata pravice, od železnice na to stran zahtevati česa, kar se o družem blágu dopušča. Ako izkladanja takih balonov prejemniki ne opravijo najpozneje v treh dnevih po dohodu na prejemno postajo, oziroma po priznanílu o dohodu, upravičena je železnica, balone, držéč se tega, kar veleva člen 61, odst. 1, dati v hranišče ali pa odpravljaču. Ako to nij moči, sme balone kar prodati.

K št. 6. Netíla na drgnenje in na potézanje ter tudi zaščitna netíla in netilne vrvice naj v hrambah iz močne železne pločevine ali konči v zeló trdnih lesenih zabojih, ne nad 1,2 kubičnih metrov velikih, vložena bodo skrbno in tako trdno, da se v zabojih ves prostor zapolni. Zunaj treba na zaboje razločno zaznamenati, kaj imajo v sebi.

Bucherjeve ognjegasne škatlice se na prevoz dopuščajo samo v zabojčkih, v katere gre po 6 do 10 kilogramov ter so znotraj s papirjem zalépljeni in vrhu tega zaprti v velike, tudi zalépljene zaboje.

K št. 7. Fosfor treba z vodo obkrožen, trdno vložiti v pušah iz pločevine, v katere ne gre nad po 6 kilogramov in so zvarjéne ter v močne zaboje z drtinami devéne. Zaboji naj bodo vrhu tega primerno obvití sè sivim platnom ter na dveh izmej zgornjih robov treba da imajo krepke roče, a tehtati ne smejo nad 75 kilogramov, in zunaj bodi povedano, da je „v njih fosfor“, ter poleg tega naj se jim dá oznamenilo „Zgoraj“.

K št. 8. Ako se v poslatev oddadó stvari, kakoršne se tu imenujejo, tedaj bodi iz voznega lista razvidno, če so mastne ali ne. So li mastne, vkladajo se samo v odprte vozove. Ako nij semkaj merečega oznameníla, takrat je misliti, da so dotične stvari mastne, ter po tacem načinu se tudi nakladajo.

Mastna volna, zlasti umételjna, mungo ali shoddy morajo se, če pošiljatelj hoče, spraviti v odprte, s šturjami pokrite voze, in smejo se, če železnocestna uprava pritrdi, voziti v vozeh, ki so že sami na sebi pokriti.

K št. 9. Kaméno olje in eter kaménega olja (nafta) se v odpravítev prevzema samo v posebno dobrih, trpéznih sodih ali pušah iz pločevine, vloženi v zaboje, napolnjene z drtinami ali z otrobi, ali tudi v skrbno zvarjéni posodah iz močne bele pločevine kvadratnega dna, dolgih in širokih do kakih 21 centimetrov a visokih do 31 centimetrov, kar je po dvoje in dvoje v en zaboj, narejen konči iz po 1.₃ centimetra močnih desak, tako da se posode ne bodo vložene mogle nič stresati. Posode iz pločevine, med potjo morebiti okvarjene, naj se takój izložé in z ostalo vsebino vred pošiljácu na korist prodadó, kar se najbolje morejo. Odpošilja se samo na odprtih vozovih. Prevažanje se ne prevzame na odpravo s cárinskim napovednim postopanjem, ker to bi zahtevalo, vozovom strope trdno pokriti in zapečatiti sè svinčenimi pečati.

K št. 10. Razbijála je trdno vložiti v odstrižke od papirja, v drtine ali v malec ali kako drugače, a tako trdno je treba ter vsako posebe deti, da se kápice iz pločevine niti med saboj ne morejo niti ne kake druge stvari se dotikati. Zaboji, v katere se vlaga, naj bodo narejeni iz zadnjéni desák, debelih konči po 2.₆ centimetrov, zbiti sè svedrastimi kljukami, ter tako je napraviti, da so po polnem gosti, in da potem pridejo še v drug, tudi gost zaboj; vnani zaboj ne sme imeti prostora nad 0.₀₆ kubičnega metra.

V prevažanje se prevzemó samo tedaj, ako imajo voznih listih uradno potrdílo na sebi, da je vložba opravljena po propisu.

K št. 11. Pokalne kapice, vžigálna zrcala in rudninski naboji naj se skrbno vložé v trdne zaboje ali sode, ter na vsak kos poslatve bodi prilépljen poseben listek z besedami: „Pókalne kapice i.t.d.“.

K št. 12. Na kake uvete se v prevozílo jemljó zlate in srebrne šibike, platina, dragocene rude, kóvani in papirnati novci, to določajo posebni propisi vsake železnice.

K št. 13. Slikovíne in druge umételjne stvari je železnica jemati v prevažanje dolžna samo tedaj, ako v voznih listih nij napovedane nič vrednosti.

K št. 14. Mišnice, namreč arsenova sokislina (arsenikov prah), rumena mišnica (požvepljeni arsenik, oprment), rdeča mišnica (realgar), črepna mišnica (kobalt) i.t.d., vzemó se v prevažanje po železnicah samo tada, ako so v dvojnih sodih ali zabojih. Dna sodom je utrditi z notranjimi obroči, a pokrove zabojem z obroči ali železnimi vezili. Notranji sodi ali zaboji naj bodo iz močnega, suhega lesa ter od znotraj zalépljeni s platnom ali z drugimi enakimi gostimi tkaninami.

Na vsaki pošiljki te vrste bodi v razločnih pismenih s črno oljnato barvo zapisana beseda „míšnica (strup)“.

Drugi strupeni rudnínski preparati (strupéne rudninske barve, rudne soli i. t. d.), med katere posebno spadajo preparati živega srebra, namreč: prečiščeno živo srebro (kalomel), beli in rdeči precipitat, cinober, bakréne (kufréne) soli in bakréne barve, namreč: bakréni vitrijol, zeleni volk, zelena in módra (plava) bakréna barvila, svinčéni preparati, namreč: svinčéni glaj (masikot), svinčéne rusovíne (meniki), svinčéni sladkor in druge svinčéne soli, svinčéna bel in druge svinčéne barve, čistčev (cinov) in raztokov (antimonov) pepel, — smejo se v prevažanje oddajati samo v gostih, iz trdnega, suhega lesa napravljenih sodih ali zabojih, kateri imajo notranje obroče, oziroma vezila zunaj ob sebi. Ti oklepi naj bodo taki, da se te snóvi skozi poke ne mogó prašiti med vožnjo, ob kateri se nij ogniti majanja, stresanja i. t. d.

K št. 15. Žužél se v prevažanje dopušča samo v malih sodčkah, ki so vloženi v trdne koške, ali v posodah, od znotraj zalépljenih s papirjem, napojenim v vodotopnem steklu.

K št. 16. Droží, tekoče in tudi strjene, dopuščajo se edíno v posodah tako zaprtih, da more zrak vanje priti.

K št. 17. Lesna moka se odpravlja samo v odprtih vozéh in dobro pokrita.

K št. 18. Ako se te vrste reči posamič pošiljajo, naj bodo primerno vložene, sicer se sprejemljajo samo v polnih vozéh.

K št. 19. Preobtežene Cordonnet-, Souple-, Bourre de soie in Chappe-volne v štrenah dopuščajo se v prevoz samo v zabojih. Pri zabojih, ki imajo nad 12 centimetrov notranje višine, mora biti med posameznimi pokladami svile, katere so v njih, po 2 centimetra visoki votli prostori. Te votle prostore je narediti iz lesenih bran, katere so iz štirjaških letev po 2 centimetra debelih, in 2 centimetra ena od druge ter na kóncích z dvema tenkima prečnima letvicama zvezane. Na stranskih stenah zabojev je napraviti luknje najmanj 1 centimeter široke, ki držé v votle prostore med letvami, tako da je mogoče z drogom dregniti skozi zaboj. Da se luknje na zaboji ne zakrijejo in ne izgubé svoje moči, naj se pribijeti zunaj na kraj vsake strani dve letvici. Ako se odda svila v prevoz, mora biti iz voznega lista razvidno, ali spada med prej omenjene vrste ali ne. Ako to ní povedano v voznem listu, smatra se, da spadajo, in prevoz se dopušča, ako je po propisu vložena.

K št. 20. Zmleno ogljije ravno žgano dopušča se v prevoz samo, ako je v posodah iz močne železne pločevine, ki so tako zaprte, da ne puščajo zraka.

Ako se oddá mleno ogljije v prevoz, mora biti iz voznega lista razvidno, ali je ravno žgano, ali ne. Ako v voznem listu to ní povedano, smatra se, da je tako, in prevoz se dopušča samo, ako je po propisu vloženo.

B.

Seno, trstje (razen špan. trstja), lublje, slama (tudi slama laškega pšena [rajža] in lanéno steblovje) ter šota se nevlóženo v prevažanje dopušča samo do dobrega pokrito, ter tudi naj poleg tega pošiljač in prejemnik sama nakladata in razkladata. Še naj, ako zahteva železnocestna uprava, pošiljači sami pripravijo pokrivanje tem stvarém in malcu, apnénemu lugu, plovóčemu kamenju in ogljiju od drv.

C.

Takim stvarém, katerih nakladanje ali prevažanje po mislih prevzemajoče uprave prizadéva posebne težavnosti, morejo se ustanavljati zato, da se odpravijo na prevozilo, posebni uveti, dogovorjeni ob vsacem slučaji posebe.

Pristavek

kretnemu pravilniku od 10. junija 1874 (Drž. zak. št. 75) železnicam kraljevin in dežel, zastopanih v državnem zboru o prevozu strelnega in raznosnega smodnika (črnega smodnika), strelnega bombaža, ognjedelskih predmetov, patentovanega raznosnega smodnika in drugih raznosnih stvari.

K. §^{ta} 48.

V notranjem avstro-ogerskem prehodu pripuščajo se smodnik, strelni bombaž, stvari umetelnega ognja in patentovani raznosni smodnik (dinamit i.t.d.) samo pod naslednjimi uveti in samo tedaj, če jim so pridejani posebni vozni listi, ki ne obsegajo druge robe, namreč:

Smodnik vsake vrste je vlagati v dobre (mlêni smodnik v dvojne) vreče, na kitice (cvilih) tkane, katere se vrhu tega denó v dobro obvezane lesene sode z notranjimi obroči.

Strélni bombaž treba, kakor smodnik, vlagati v vreče, na kitice tkane, in v smodniške sode — a če nij v vrečah, tedaj v lesene zaboje, s papirjem zalépljene.

Stvari umételjnega ognja se smejo oddajati samo v tesno staknenih lesenih zabojih, v katerih je vsako stvar posebe trdno zadelati v pazderje.

Patentovani raznosni smodník (dinamit i.t.d.) sme se na prevozilo edino tadaj prevzeti, ako ga je napravila taka tovarna (fabrika), katere proizvodi so po oblastvenem pritrtilu prikladni v železnocestno prevažanje, in kateri se oddajejo s poverili in zaščítnimi markami, na to stran potrebnimi. Vložiti ga je najpoprej v papir a potem v lesene zaboje ali v lesene sode, napolnjene z drtinami, in te posode je smeti zapirati samo z lesenimi obroči in z lesenimi klini.

Razen tega se je ravnati po posameznih vložnih propisih za vsako vrsto patentovanega raznosnega smodnika.

70.

Postava od 29. julija 1877,

kako pokriti troške, da se popolno zvrši regulacija Donave pri Dunaji.

S privolitvijo obeh zbornic državnega zbora ukazujem takó:

§. 1.

Državna blagajnica se udeležuje pri troških za regulacije Donave pri Dunaji od Nussdorfa do Fischamenda, v kolikor se jih čez znesek v postavi od 8. februarja 1869 (Drž. zak. št. 20) postavljen na 24,600.000 gold. zahteva še dalje, da se zvrši to delo, s tretjino, to je z maksimalnim zneskom dveh milijon-

nov goldinarjev, z uvetom, da tretjino teh nadaljnjih troškov prevzame dežela spodnje avstrijska, tretjino pa glavno in prestolno mesto Dunajsko.

To ne zadeva določil §^{for} 2 do 4 navedene postave.

§. 2.

Finančni minister se pooblašča, da pokrije to tretjino troškov, ki jo prevzema državna blagajnica, tako da bode kar najmenj mogoče obremenjena državna blagajnica, in da to tretjino, ako treba, nabavi s kreditno naredbo, ki jo zvrši ali zase ali pa družno z onima dvema pogodnikoma.

§. 3.

Zvršitev te postave se naroča ministru notranjih reči in finančnemu ministru. V Laksenburgu, dné 29. julija 1877.

Franz Josef s. r.

Auersperg s. r.

Lasser s. r.

Pretis s. r.

71.

Postava od 30. julija 1877,

o činu in plačah profesorjev na obeh politehničnih zavodih v Pragi.

S privolitvijo obeh zbornic državnega zbora ukazujem v dopolnitev postave od 17. marcija 1872 (Drž. zak. št. 27), takó:

§. 1.

Sistemovana plača rednih profesorjev na obeh politehničnih zavodih v Pragi ustanavlja se z 2.000 gold.

§. 2.

Redni profesorji teh zavodov so v VI., izredni v VII. činu in imajo pravico do aktivnostnih doklad pristoječih tema činoma.

Določila v §th 2, 4 in 15 postave od 17. marcija 1872 (Drž. zak. št. 27) imajo veljavo tudi za profesorje na zavodih v §. 1 omenjenih.

§. 3.

Funkcijska doklada izvoljenih ravnateljjev (rektorjev) znaša na obeh zavodih 800 gold.

§. 4.

Pridobljenih pravic profesorjev na obeh politehničnih zavodih, ki so že nameščeni, ne izpreminja ta postava; vendar naj redni profesorji v treh mesecih po tem ko zadobode moč ta postava, izrekó, hočejo-li še dalje upo-

rabljati pristoječo jim pravico, da se naprej pomičejo vsakih deset let, ali pa da se za naprej z njimi ravná po pričujoči postavi.

§. 5.

Ta postava zadobode moč prvi dan meseca po razglasitvi in njena izvršitev se naroča učnemu ministru.

V Laksenburgu, dné 30. julija 1877.

Franc Jožef s. r.

Anersperg s. r.

Stremayr s. r.

72.

Ukaz finančnega ministerstva od 10. avgusta 1877,

o ustanovitvi davčnih uprav posameznim okrajem glavnega in prestolnega mesta Dunaja.

Na podlogi najvišje odloke od 5. marcija 1877, so se na mestu dosedanje davčne uprave za ves okrog glavnega in prestolnega mesta Dunaja, vsakemu mestnemu okraju dunajskemu I v IX ustanovile samostalne davčne uprave, katere začnó svoje uradovanje 1. septembra 1877.

Področju davčne uprave namenjene IV. okraju, odkazal se je tudi X. okraj.

Prislužni in dohodni davek delniškim družbam in podjetjem ki imajo dolžnost javno pokladati račun, bode na mestu dosedanje davčne uprave dunajske odmerjala za naprej davčna uprava za I. okraj.

Pretis s. r.